

ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО АГРОБІЗНЕСУ

Григор'єв Д.А., здоб. ОС «бакалавр»
Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **Т.О. Бабан**
Державний біотехнологічний університет

Сільськогосподарський сектор України залишається важливим для економіки країни, є одним із ключових секторів як з погляду впливу на соціально-економічну сферу країни, так і впливу на природу та клімат. Повномасштабне вторгнення Росії поставило нові виклики перед сектором, а також посилило існуючі проблеми.

Діяльність суб'єктів агробізнесу значно змінилася під впливом ряду факторів, особливо через вплив війни. Зміни відбулись в агропродовольчих ланцюгах, поглибились екосистемні проблеми. Кожне підприємство адаптується до нових умов по-своєму згідно з новими стратегіями та бізнес-моделями.

Але для багатьох агровиробників одним із найбільших викликів залишається ризик нового вторгнення чи окупації, втрати активів та ресурсів, мобілізація працівників. Безпосередні наслідки бойових дій: пошкодження та втрата майна та техніки, замінування території та сільськогосподарських земель.

Одним із найпоширеніших викликів стали складнощі логістики, які призвели до перебудови ланцюгів постачання через обмеження морських шляхів експорту росією та блокування зернового коридору, і як наслідок додаткові витрати, спричинені зміною традиційного ведення бізнесу. Також серед проблематики є тимчасове обмеження імпорту українського зерна та інших харчових продуктів до Європи та інших ринків – блокування польськими фермерами кордону.

Для малого та середнього бізнесу більш відчутними стали фінансові обмеження: відсутність можливостей сплати кредиту, зростання цін на добрива, паливо, засоби захисту рослин. Вагомою проблемою для багатьох учасників агропродовольчого ланцюга стала нестача робочої сили через мобілізацію та міграцію працівників.

Глобальна екологічна проблема стала більш відчутною для вітчизняних агровиробників: дефіцит вологи та посухи, проблеми зі шкідниками та хворобами, а в майбутньому ерозія ґрунтів, що є значним викликом.

За останні три роки агробізнес стикнувся з різними викликами: пандемія COVID 19; війна; економічні чинники (коливання цін на продукцію, складнощі збуту, нововведення в законодавчій базі та зміни податкового регулювання, проблеми з експортом та падіння

продажів, обмеження фінансування та ліквідності на ведення операційної діяльності, пошуки джерел інвестицій); екологічні чинники (зміна клімату та як результат зменшення кількості опадів, посухи, підвищення температури); соціальні фактори (відтік трудових ресурсів за кордон, мобілізація, робота в окупації, безпека на підприємствах, високі ризики на виробництві, що пов'язані безпосередньо з бойовими діями, адаптація до нових умов, порушення психологічного стану працівників).

Розвиток сільського господарства України на сучасному етапі характеризується наявністю значної кількості гострих проблем, що потребуватиме детальної оцінки впливу військових дій після їхнього завершення.

Вітчизняний аграрний бізнес залишається одним з важливих видів економічної діяльності. Відновлення та нарощування потенціалу розвитку агробізнесу неможливо забезпечити без стратегічних ініціатив впровадження концепції сталого розвитку задля підвищення рівня його конкурентоспроможності, забезпечення потреб населення країни та її майбутніх поколінь, зміцнення національної економіки.

Для підвищення ефективної діяльності суб'єктів агробізнесу в сучасних умовах необхідними заходами є:

- впровадження європейського законодавства в сфері сільського господарства;
- раціональне використання природних ресурсів, проведення діяльності з відновлення екологічних ресурсів, відновлення лісосмуг;
- застосування ресурсоощадних методів обробки ґрунту, які сприятимуть збереженню необхідної вологи, відмова від глибинного обробітку землі;
- розвиток альтернативної енергетики;
- розробка програм зі збереження ґрунтів;
- застосування крапельного поливу;
- використання органічних добрив.

Подальший розвиток галузі потребує чіткої стратегії та планування з урахуванням поточних загроз та обмежень, а також майбутніх ризиків у соціальній, економічній та екологічній сферах.

Інформаційні джерела

1. Бабан Т.О., Бондарев Р.Р. Ризики для забезпечення життєстійкості сільськогосподарських товаровиробників. Глобалізація та розвиток інноваційних систем: тенденції, виклики, перспективи [Електронне видання]: матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф., 3-4 листопада 2022 р. / Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2022. С. 433-435.

2. Бабан Т.О., Кулик А.Д. Економічний потенціал вітчизняного

аграрного сектору в умовах війни. Управління розвитком соціально-економічних систем: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 20-21 квітня 2023 року). Харків: ДБТУ, 2023. С. 69-72.

3. Крюкова І. О., Степаненко С. В. Ефективність вітчизняного агробізнесу у призмі пріоритетів сталого розвитку. Агросвіт. 2022. № 9—10. С. 3-12.

4. Роїк О. Агроінвестиції: глобальне бачення, локальні проблеми. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/zemelne-agrarne-pravo/agroinvesticiyi-globalne-bachennya-lokalni-problemi.html>

5. Соколенко В. Екологічні, соціально-демографічні та економічні виклики середнього та великого бізнесу в агропромисловому секторі. URL: <https://agroportal.ua/blogs/ekologichni-socialno-demografichni-ta-ekonomichni-vikliki-serednogo-ta-velikogo-biznesu-v-agropromislovomu-sektori>

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО РИНКУ ЗЕМЛІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Гусак Ю.Ю., здоб. ОС «бакалавр»

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **О.А. Богданович**
Державний біотехнологічний університет

Продовольча безпека країни залежить від успішного функціонування ринку землі, від раціонального використання земельних ресурсів та ефективного розвитку ринкових перетворень в аграрному секторі. Невід’ємною та головною частиною розвинутої економіки будь-якої держави є ринок землі. Особливістю ринку землі в розвинутих країнах є те, що при правильній експлуатації земля не тільки не втрачає свою вартість, але і збільшує її [1].

У 1992 р. в незалежній Україні був прийнятий Закон «Про землю», який встановив основні принципи власності на землю та її використання, а також визначив права та обов’язки суб’єктів господарювання щодо земельних ресурсів з формуванням системи приватної власності на землю.

Питання купівлі-продажу та обміну земельних ділянок було врегульовано в Законі України «Про ринок землі», що був прийнятий у 2001 р. Але у 2002 р. Україна ввела мораторій на продаж сільськогосподарських земель, який тривав до 2020 р. Це було зроблено для того, щоб забезпечити доступ до землі малих та середніх сільськогосподарських господарств.

Відміна мораторію в Україні на продаж сільськогосподарських земель відбулась у 2020 р. Це дало можливість фермерам та приватним